

Innehållsförteckning

Om strategirapporten – syfte och upplägg	2
Förklaring av trafiksljussystemet.....	3
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning.....	4
2. Översikt av strategisammanhanget.....	5
2.1 Förändringar i utvecklingskontexten.....	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	8
2.3 Resultat från andra strategier, synergier och samordning	10
3. Resultatredovisning.....	11
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	11
3.1.1 Analys av portföljen, inklusive integrering av perspektiven.....	11
3.1.2 Sammanfattande resultatanalys på strateginivå.....	15
3.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål (inklusive trafikljus).....	18
3.2.1 Tematiskt område 1: <i>tematiska områden saknas</i> Error! Bookmark not defined.	
Mål 1.1: Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratirörelser och förändringsaktörer	18
Mål 1.2: Främja demokratiförsvarare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, samt samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog	20
Mål 1.2: Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar.....	20
4. Implikationer	24
Bilaga 1. Exempel på insatser med könsuppdelad statistik.....	1

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Strategirapportens syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapporering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande, däribland uppdaterad multidimensionell fattigdomsanalys, rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten.

Kapitel 1 sammanfattar med hjälp av trafikljus Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den utvecklingskontext i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som Sida vill lyfta till UD.

Förklaring av trafikljussystemet

Trafikljusen är ett signalsystem som sammanfattar och motiverar Sidas nulägesbedömning av strategigenomförandet. Olika aspekter av strategigenomförandet bedöms i strategirapporten för att ge en bild av trender i utvecklingen och hur väl portföljen av insatser och aktiviteter är sammansatt i relation till behoven i kontexten, strategins mål och förväntade resultat. Bedömningen består av ett färgsatt trafikljus samt en motivering.

Trafikljus för utvecklingstrend

Grön: Utvecklingen går framåt	Gul: Utvecklingen har ingen tydlig riktning	Röd: Utvecklingen går bakåt
I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten framåt.	I förhållande till strategimål/strategi har utvecklingen i kontexten ingen tydlig riktning.	I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten bakåt.

Strategin och dess strategimål anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för utvecklingstrend används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender i de kontexter och tematiska områden där Sida är aktiv.

Sidas insatser och aktiviteter kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men trender handlar om större, komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Effekten av Sidas arbete bedöms alltså inte i detta trafikljus.

Trafikljus för portföljens sammansättning

Grön: Portföljen är väl sammansatt	Gul: Portföljen behöver mindre justeringar	Röd: Portföljen behöver större justeringar
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller förväntas inte uppnå resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en väl sammansatt portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

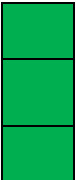
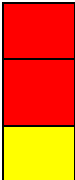
Utvecklings-
trend

Portföljens
sammansättning

Stödområden saknas

- Välfungerande politiska partier
- Demokratiförsvare på väg att bli politiska partier samt politisk dialog
- Ökad representation, delaktighet och inflytande

2. Översikt av strategisammanhanget

Tabell 1. Nyckeltal

Nyckeltal	Värde
Strategivolym mnkr (hela strategivolymen alla år)	159
Antal insatser med finansiell aktivitet, 2024	9
Utfall mnkr, insatser med finansiell aktivitet, 2024	151,5
Antal garantier (pågående under året 2024)	0

2.1 Förändringar i utvecklingskontexten

Världen har skakats av delvis överlappande kriser under de senaste åren och risken för fortsatt turbulens kvarstår. Trots motgångar har den globala tillväxten stabiliserats på en lägre nivå. Fattigdomsminskning globalt har stagnerat, och knappt en femtedel av de globala målen förväntas uppnås 2030.

Antalet väpnade konflikter har nått rekordnivåer med ofrivillig migration och ökade humanitära behov som följd. De globala koldioxidutsläppen ökar och natur- och extrema väderrelaterade katastrofer förekommer oftare och bidrar till stor förödelse. Länder vidtar åtgärder för att påskynda den gröna omställningen men är *ofta* underfinansierade. Detta tar sig ibland uttryck i en industriell politik som leder till ökade geopolitiska spänningar. Handelsrestriktioner har tredubblats sedan 2019 och ökad protektionism och fragmentisering förväntas som en följd av utgången i det amerikanska valet.

Autokratiseringen fortsätter att vara den dominerande trenden och respekten för de mänskliga rättigheterna försämras. Anti-rättighetsagendan som bl.a. mobiliserar mot jämställdhet, SRHR och yttrandefrihet växer sig starkare i nästan alla länder runt om i världen. Jämställdhetsgapen kvarstår eller ökar och utvecklingen går sämst i länder i konflikt eller kris.

Att stärka kapaciteten för utvecklingsländer att svara upp mot och ta vara på de globala drivkrafterna samt minska klyftorna blir viktiga framgångsfaktorer för långsiktigt hållbar och inkluderande utveckling.¹

De negativa förändringarna fördjupas i de verkligheter som de svenska partiansknutna organisationerna arbetar i. Autokratiseringen fortsätter att breda ut sig²: av världens befolkning bor 71 procent i auktoritärt styrda stater. Högst andel autokratier finns i Mellanöstern och Nordafrika. Yttrandefrihet är fortsatt den mänskliga rättighet som är mest hotad, följt av genomförandet av val – framförallt i Afrika, samt förenings- och organisationsfrihet. Den negativa trenden är särskilt tydlig i Östeuropa samt Syd- och Centralasien. I Latinamerika och Västindien är den övergripande trenden något mer positiv, till stor del orsakat av utvecklingen i Brasilien, som ensamt står för mer än

¹ Sidas verksamhetsplan avseende 2025, informationsbilaga 2: Förändringar i omvärlden.

² International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA, s. 2; Desrosiers, M-E., Cheeseman, N., Beardsworth, N., Gyimah-Boadi, E., and Hassan, M. Effectively Supporting Democratic Resilience and Resistance. Scoping Study. Ottawa. International Development Research Centre. (2025), s 15.

hälften av de 400 miljoner människor i världen som bor i stater som demokratiseras.³ Den allt sämre kvaliteten i genomförandet av val, inklusive underminering av valmyndigheter, kan ses som tecken på att auktoritära regimer har börjat att ge sig på grundvalarna för demokratin, efter att i tur och ordning ha angripit yttrandefrihet, mötes- och organisationsfrihet, och rättsväsendet.⁴ Ett växande fenomen är att en ökad andel kandidater i val vägrar acceptera att de har förlorat. Dessutom minskar andelen väljare som går och röstar, från cirka 65 procent för femton år sedan till cirka 55 procent 2023.⁵ I den digitala världen använder repressiva regeringar censur av sociala medier, nedstängning av tillgång till internet, och spridande av desinformation i sina egna eller i andra länder.⁶ Det högsta antalet nedstängningar av internet hittills inträffade år 2023.⁷ Det är uppenbart att auktoritära regeringar byter erfarenheter och lär av varandra.⁸

Oppositionspartier och oppositionspolitiker utsätts för förtryck: under året antogs lagar för att upplösa partier eller blockera deras möjligheter att kandidera i val⁹, gripanden, mord, ogrundade avstängningar från parlament, inskränkningar i yttrandefrihet och orättvisa rättegångar. Antalet parlamentsledamöter utsatta för brott mot sina mänskliga rättigheter fortsätter att öka; mer än 80 procent av dem representerar oppositionspartier.¹⁰ Antalet länder med en positiv trend avseende om politiska partier kan bildas fritt och ställa upp i val har minskat från 55 (1993) till endast fem (2023).¹¹ Kvinnor som är aktiva politiker är särskilt utsatta; våld mot kvinnor skiljer sig från våld mot män i

³ Nord, Marina, Martin Lundstedt, David Altman, Fabio Angiolillo, Cecilia Borella, Tiago Fernandes, Lisa Gastaldi, Ana Good God, Natalia Natsika, and Staffan I. Lindberg. (2024). 'Democracy Winning and Losing at the Ballot'. *Democracy Report. Varieties of Democracy Institute (V-Dem)*, s. 6-7 och 15. International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA, s. 16.

⁴ Staffan I. Lindberg, professor i statsvetenskap, citerad i *Demokratin på tillbakagång*, s. 20 – 23, Amnesty Press, nr 3, 2024, med hänvisning till forskningsnätverket Varieties of Democracies årliga forskningssammanfattning Democracy Report 2024: Democracy Winning and Losing at the Ballot; se särskilt s. 15, 27 och 27 i nämnda rapport. Se även 'Autocratization Turns Viral – Democracy Report 2021'. Varieties of Democracy Institute (V-Dem), 2021, s. 7, s. 16; Se även International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA. s. 21 och 42.

⁵ International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA. s. iv, 1, 3, och 37.

⁶ Nord, Marina, Martin Lundstedt, David Altman, Fabio Angiolillo, Cecilia Borella, Tiago Fernandes, Lisa Gastaldi, Ana Good God, Natalia Natsika, and Staffan I. Lindberg. (2024). 'Democracy Winning and Losing at the Ballot'. *Democracy Report. Varieties of Democracy Institute (V-Dem)*, s. 44.

⁷ International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA. s. 31.

⁸ Desrosiers, M-E., Cheeseman, N., Beardsworth, N., Gyimah-Boadi, E., and Hassan, M. Effectively Supporting Democratic Resilience and Resistance. Scoping Study. Ottawa. *International Development Research Centre*. (2025), s 15.

⁹ Human Rights Watch World Report 2025, s. 23, 82, 148, 260, 281, och 336. Se även Inter-Parliamentary Union, Violations of the Human Rights of MPs in 2024, infographic, dokumentnummer 25/000226-4.

¹⁰ Inter-Parliamentary Union: Violations of the Human Rights of MPs in 2024, Infographic, dokumentnummer 25/000226-4.

¹¹ International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: 'Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty'', Stockholm: International IDEA. s. 15, 17 och 24.

politiken eftersom det ofta är sexualiserat.¹² Både kvinnor och ungdomar är överlag politiskt underrepresenterade.¹³

Den tilltagande autokratiseringen har flera orsaker. Kraftigt ökande skillnader i relativ socioekonomisk jämlikhet är en faktor som bidrar; människor som drabbas av ökad ojämlikhet röstar med högre sannolikhet på auktoritära ledare.¹⁴ Andra orsaker rör regimer vars inflytande vilar på ekonomisk, religiös eller militär makt, såsom Kina, Saudiarabien och Ryssland. Därtill kan läggas tilltagande samhällslig och politisk polarisering, illiberala och populistiska partier, desinformation, korruption, maktkamp, elitgruppers skyddande av sina egna intressen,¹⁵ orättvisa och ofria val (exempelvis genom att ett regeringsparti använder statliga resurser i sin valkampanj eller diskvalificerar oppositionskandidater från att få ställa upp) och väpnade konflikter.¹⁶

Stödet för demokrati har minskat globalt. Opinionsundersökningar visar att stödet ökar för starka ledare som inte respekterar demokratiska politiska processer.¹⁷ Det är allvarligt eftersom värderingar såsom frihet, jämlikhet och egenmakt kan vara ett skydd mot autokratisering – om dessa röster har möjlighet att organisera sig och få politisk makt genom val, enligt forskare.¹⁸ Människor som lever i fattigdom får dock sina möjligheter att göra sig hörda undergrävda när intresseorganisationer, sociala rörelser och politiska partier blir förbjudna eller inte kan verka fritt.¹⁹ Stora grupper i samhällena saknar representation vilket påverkar politikens utformning, innehåll och räckvidd.²⁰

¹² International IDEA (2022). National Democratic Institute, The Oslo Center, Demo Finland and International IDEA: Political Party Peer Network: Preventing Violence Against Women in Politics, s. 3; Sida (2022). Women's Participation in Politics – A Technical Note, *Stockholm, Sida*. s. 12 och 13.

¹³ Parline: the IPU's Open Data Platform, 2024, IPU comparative data on Percentage of women, hämtad: 2025-01-27, dokumentnummer 25/000226-2. Se även Inter-Parliamentary Union: Youth in Parliament infographic, [hämtad 2025-01-27], dokumentnummer 25/000226-2.

¹⁴ Staffan I. Lindberg, professor i statsvetenskap, citerad i *Demokratin på tillbakagång*, s. 22, Amnesty Press, nr 3, 2024, med hänvisning till forskningsnätverket Varieties of Democracies årliga forskningssammanfattning Democracy Report 2024: Democracy Winning and Losing at the Ballot; World Bank. (2023). 10: Reduced Inequalities: Progress and setbacks in reducing income inequalities. Atlas of Sustainable Development Goals 2023, citerad i Oxfam International, 'Inequality Inc.: How Corporate Power Divides Our World and the Need for a New Era of Public Action', 2024, s. 9; International IDEA (2024). 'The Global State of Democracy 2024: Strengthening the Legitimacy of Elections in a Time of Radical Uncertainty', *Stockholm: International IDEA*. s. 25 – 26; och Bruce, S., The Relationship Between Income Inequality and Authoritarianism (October 27, 2018), SSRN.

¹⁵ Lührmann, A 2021., Disrupting the autocratization sequence: towards democratic resilience, Democratization, Vol. 28, No. 5, 1017 – 1039; International IDEA 2020, Building Resilience in a Pandemic Era s.7; Oxfam International, 'Survival of the Richest: How we must tax the super-rich now to fight inequality', 2023, s. 9, 29, 31 och 46; Rudebeck, L. och Törnquist O., 2021 "Demokratibiståndet behöver förbättras – inte ersättas", Dagens Arena; Oxfam International, 'Inequality Kills', 2022, s. 7 och 17.

¹⁶ Freedom House, (2024). "Freedom in the World 2024: The Mounting Damage of Flawed Elections and Armed Conflict", s. 1 och 6.

¹⁷ International IDEA, (2022). 'The Global State of Democracy 2022: Forging Social Contacts in a Time of Discontent', *Stockholm: International IDEA*. s. 5. Notera att de senaste relevanta opinionsundersökningarna i frågan genomfördes 2021, med 2009 som jämförelseår.

¹⁸ Welzel, C. (2021) 'Why the future is democratic', *Journal of Democracy*, 32/2 (2021), s. 132 – 144.; Human Rights Watch (2022). 'World report 2022: Events of 2021', s. 4.

¹⁹ Lührmann, A., Mechkova, V., Dahlum, S., Maxwell L., Olin, M., Sanhueza Petrarca, C., Sigman, R., Wilson, M.C., Lindberg, S.I., (2018) State of the world 2017: Autocratization and Exclusion?, Democratization 25:8, 1321-1340, DOI: [10.1080/13510347.2018.1479693](https://doi.org/10.1080/13510347.2018.1479693). fig. 6, s. 1334.

²⁰ Se t ex Törnquist, O., 2009. Rethinking Popular Representation. Palgrave MacMillan.

Större protester och demonstrationer har förekommit i mer än 150 stater sedan 2017, men merparten bemöttes med ökad repression.²¹ Andelen som deltar har halverats sedan 1990. Forskning visar att de strategiska och taktiska kunskaperna och förmågorna har minskat över tid bland demokratiaktivister. Pandemin tvingade fram nya sätt att arbeta, inklusive genom bättre organisering på lokal nivå.²² Mer än hälften av protesterna har sin grund i missnöje med politisk representation och inflytande kopplat till främst avsaknad av meningsfull demokrati samt utbredd korruption, följt av ekonomiska ojämlikheter och åtstramningspolitik.²³

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Globalt *minskar* biståndet till parlament och politiska partier, enligt statistik sammanställd av Organization for Economic Co-Operation and Development, (OECD) 2023. Andelen ligger på endast 0.03 procent av världens samlade bistånd efter att ha uppgått till 0.07 procent 2019. Sverige är i absoluta tal den fjärde största givaren efter EU:s institutioner, USA, och Norge sett till utbetalda medel 2023.²⁴ Sida bedömer att ordningsföljden kommer att ändras som en följd av nedmonteringen av USAID.

Det finns inte någon fast grupp av biståndsgivare och genomförare inom vilken policydiskussioner rörande stöd till politiska partier/partisystem förs. Dessa tas i stället upp ad hoc, främst i samband med möten i nätverket Political Party Peer Network som ordnade årets möte i Berlin med fokus på frågor såsom "Party Decline and Party Modernization".²⁵ Nästa möte hålls i Stockholm i oktober 2025. Även European Network of Political Party Foundations (ENOP) ordnar regelbundna möten där partistiftelser utbyter erfarenheter. Policydiskussioner om demokratibistånd, inklusive utveckling av politiska partier, handlar alltmer om hur demokrati kan skyddas snarare än utvecklas.²⁶

Sverige och Sida brukar ses som ett intressant exempel avseende demokratibistånd, inklusive samarbetet med PAO. Vad som brukar röna mest intresse är främst långsiktigheten tack vare fleråriga avtal med PAO, flexibiliteten, kombinationen av systerparti- och flerpartistöd, tonvikten på praktiska färdigheter såsom utveckling av och förhandlingar om policyer, och sakfrågor såsom jämställdhet, kvinnors politiska delaktighet, samt integreringen av en människorättsbaserad ansats/rättighetsperspektiv (human rights based approach).²⁷ Även innovativa metoder uppfattas

²¹ Carnegie Endowment for International Peace (2024). 'Global Protest Tracker'. Hämtad: 2025-01-25, dokumentnummer 25/000226-5; Human Rights Watch (2022). 'World report 2022: Events of 2021', s. 1; *Defiance in the face of autocratization. Democracy report 2023*. Democracy Report. s. 3.; Repucci, Sarah och Slipowitz, Amy. (2021). 'Freedom in the world 2021: Democracy under Siege'. *Freedom House*. Published March, s. 3.

²² Ackerman, P., 2021. The Checklist to End Tyranny,. ICNC Press, s. 129.; Chenoweth, E. (2020), The Future of Nonviolent Resistance, *Journal of Democracy* Volym 31, nummer 3, s. 69-84.

²³ Isabel Ortiz et. al., *World Protests: An Analysis of World Protests 2006-2020*, s. 3, (Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, 2022).

²⁴ OECD/DAC 2023 års statistik, enligt korrespondens med Sidas statistiker, 2025-02-05, dokumentnummer 25/000226-3.

²⁵ Mejl från Kristdemokratiskt internationellt center, 2025-02-06, dokumentnummer 25/000226-1.

²⁶ Cheeseman, Nic; Desrosiers, Marie-Eve; Cianetti, Licia; Gehrke, Manoel, European Democracy Hub: How to Strengthen Democratic Resilience – Five Lessons for Democratic Renewal. Brussels, december 2024, s. 5 – 6.

²⁷ Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 40, dokumentnummer 18/001312-173; OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 8, ärendenummer

som intressanta, exempelvis Centerpartiets internationella stiftelses (CIS) metod att främja kvinnors politiska delaktighet genom att arbeta med kvinnornas partner och partiledningar.²⁸ PAO:s långsiktiga – och nära - relationer med lokala partner underlättar hanteringen av olika utmaningar.²⁹ Ett tecken på att PAO uppskattas är att European Network of Political Foundations (ENOP) erbjöd tre svenska PAO att vara med i en ansökan om medel ur EU-kommissionens program Women and Youth in Democracy Initiative, en ansökan som beviljades; CIS leder arbetet i samarbete med Kristdemokratiskt internationellt center (KIC) och Green Forum.³⁰

Sveriges ansats gör det möjligt att arbeta både med systerpartier och i gemensamma program, i vilka flera svenska PAO från olika ideologiska bakgrunder samarbetar. De partianknutna organisationerna arbetar på olika sätt vad gäller systerpartisamarbeten kontra flerpartisamarbeten, och kompletterar därmed både varandra och andra internationella aktörer som arbetar med politiska partier/partisystem. Den tidigare styrningen avseende att program företrädesvis skulle genomföras gemensamt har tagits bort; PAO som samarbetat inom sådana program väljer dock att fortsätta att göra det, i något fall med ett mindre administrativt krävande upplägg. De gemensamma programmen har ett tydligt mervärde, särskilt avseende bildande av koalitioner, enligt flera av PAO:s partner.³¹ En gemensam strategisk ram kan därtill bidra till mer kraftfulla resultat då partier från flera länder och av olika ideologisk bakgrund samarbetar.³²

Fördelarna med systerpartistöd har kommit fram i bland annat dialog med PAO:s partnerorganisationer: systerpartistöd bidrar utöver utveckling av organisationen även till systerpartiers förankring i ideologi, program och policyer, utifrån en stabil grund av legitimitet och förtroendefulla, ofta långvariga, relationer. Just de nära relationerna är något som särskiljer de svenska PAO från de flesta andra organisationer som arbetar med stöd till politiska partier/partisystem. Känsliga frågor, såsom bristande interndemokrati, kan tas upp tack vare tilliten som utvecklats, något som sällan är möjligt i flerpartisamarbeten, särskilt om dessa saknar inslag av systerpartisamarbete.³³ De långvariga systerpartirelationerna har visat sig vara särskilt viktiga i situationer då förtrycket skärps. De nära systerpartirelationerna öppnar också dörrar till regionala

22/001032, insats 16147; och Moen, E., och Niklasson, L., Party Support by Jarl Hjalmarson Stiftelsen – an Evaluation of Activities 2019 – 2022, s 20 o 22, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

²⁸ Protokoll från årsgenomgång med CIS, 20 augusti 2024, s. 6, dokumentnummer 22/001027-62, insats 16135.

²⁹ Ducor Institute, februari 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 3, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195; OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 8, ärendenummer 22/001032, insats 16147; Green Forum Annual Report 2023, s. 26, dokumentnummer 22/001028-42, insats 16132.

³⁰ CIS, Annual Report 2023, s. 4, 22/001027, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

³¹ OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 46, dokumentnummer 18/001367-75, insats 12984; SILC Årsrapport 2023, s. 36 - 38, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

³² Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s. 5, dokumentnummer 22/001032-45.

³³ OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 3 och 41, dokumentnummer 18/001367-75, insats 12984; Moen, E., och Niklasson, L., Party Support by Jarl Hjalmarson Stiftelsen – an Evaluation of Activities 2019 – 2022, s. 20 och 22, ärendenummer 22/001030, insats 16136; Afonso et al (2013). 'Supporting political parties for democracy – food for thought for European Actors'. *European Network of Political Foundations*, s. 4 och 11.

och globala nätverk och bidrar till samarbetspartners legitimitet i dessa nätverk och ett visst mått av skydd.³⁴

Samarbetspartner till PAO arbetar i sammanhang som blir alltmer utmanande; deras arbete försvåras av att de – och deras anhöriga – utsätts för hot, förföljelse, våld, gripanden, infiltration, anklagelser om att ingå i en global konspiration, påtvingad exil, eller att polis avbryter pågående aktiviteter.³⁵ Förtrycket kan bidra till utbrändhet.³⁶ Möjligheten för PAO att arbeta på olika nivåer är en fördel, inte minst i de auktoritära kontexter där det kan vara enklare att nå resultat på den lokala nivån då repressionen tenderar att vara mildare där, och de folkvalda politikerna arbetar mitt i sina samhällens problem och nära medborgarna. Det är dock vanligare att maktrelationer, traditioner och normer bromsar demokratisering på den lokala nivån.³⁷ En annan ansats som PAO använder är att utveckla forum för utbyte av erfarenheter och lärdomar mellan partier, vilket framstår som synnerligen viktigt eftersom auktoritära regimer lär av och använder varandras metoder för förtryck.³⁸

Ytterligare utmaningar i genomförandet består av interna kriser inom samarbetspartierna, såsom konflikt om ledarskap, som kan leda till avhopp, fraktionsbildning, grundandet av nya partier och rättstvister. Vid sådana händelser är det svårt för PAO att genomföra verksamheten som planerat.³⁹

2.3 Resultat från andra strategier, synergier och samordning

Globala insatser åstadkommer resultat i en stor mängd länder, ofta som ett komplement till Sidas bilaterala strategier, där synergier uppstår när samordning sker. Konkreta resultat på marken utgör grund för partners påverkansarbete i globala fora, och omvänt kan globala policyförändringar direkt genomföras på region- och landnivå, genom våra partners lokala kanaler. Det mervärdet uppnås uteslutande genom globala insatser, enligt Sidas bedömning.

Sida arbetar för att stärka samverkan mellan PAO-strategin och geografiska samt tematiska strategier. Sida gör detta genom att bland annat bjuda in företrädare för andra strategier till

³⁴ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 19 - 20, ärendenummer 22/001030, insats 16136; Moen, E., och Niklasson, L., Party Support by Jarl Hjalmarson Stiftelsen – an Evaluation of Activities 2019 – 2022, s. 20 och 22, ärendenummer 22/001030, insats 16136; OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 30, ärende 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75, insats 12984; VIF Årsrapport 2023, s. 5, ärendenummer 22/001034, insats 16133; och SILC Årsrapport 2023, s. 24, ärendenummer 22/001033, insats 16196, samt bilaga 6, s. 19.

³⁵ KIC, Yearly Report to Sida, 2003, s. 1 och 2, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 13, 16 och 21, ärendenummer 22/001030, insats 16136; VIF Årsrapport 2023, s. 4 och 22, ärendenummer 22/001034, insats 16133; Protokoll från årsmöte mellan Silc och Sida, 23 augusti 2024, s. 2, ärendenummer 22/001033, insats 1619; SILC Årsrapport 2023, s. 31, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

³⁶ SILC Årsrapport 2023, bilaga 6, s 21, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

³⁷ OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 30, 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75, insats 12984.

³⁸ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 21, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

³⁹ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 15, ärendenummer 22/001030, insats 16136; CIS Annual Report 2023, s. 34 – 35, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16136; SILC Årsrapport 2023, s. 38 - 39, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

årsgenomgångar, samordna bedömningar av ansökningar och rapporter, samt sprida kunskap om PAO-strategin på Sida och utlandsmyndigheter i samband med tjänsteresor. Samverkan har främst skett med Strategierna för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället, Resultatstrategin för reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet, samt Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika. Sida ser därutöver möjligheter till synergier med de tre strategierna för regionalt utvecklingssamarbete med Latinamerika, Asien och Oceanien respektive Mellanöstern och Nordafrika, och bilaterala strategier avseende stater där ett flertal PAO har lokala partner.

Olof Palmes Internationella Center (OPC), tidigare strategisk partnerorganisation (SPO) inom ramen för regeringens förra strategi för svenska organisationer i det civila samhället (beredning inför framtiden pågår) och har pågående samarbeten genom Strategin för Reformsamarbetet med Västra Balkan och Turkiet. Tidigare var det vanligare att PAO erhöll medel från flera strategier, men främst på grund av deras begränsade storlek, räckvidd och kapacitet är det numera sällan aktuellt.

Den höga andelen ospecificerade länder i tabell fyra beror på dels stor spridning av verksamheten, dels en allt högre grad av känslighet med tanke på den tilltagande autokratiseringen, vilket innebär att inte Sida kan dela information om var all verksamhet genomförs.

Tabell 4. Utfall till landet per strategi, 2024 alternativt Utfall per land/region under strategin

Synergier	Utfall, mnkr
Utvecklingsländer, ospecificerat	87,9
Söder om Sahara, regionalt	20,8
Västra Balkan, regionalt	11,8
Latinamerika, regionalt	9,1
Afrika, regionalt	8,6
Burkina Faso	2,7
Ghana	2,0
Uganda	2,7

3. Resultatredovisning⁴⁰

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

3.1.1 Analys av portföljen, inklusive integrering av perspektiven⁴¹

Sida samarbetar från och med 2024 med åtta svenska partianknutna organisationer (PAO): Centerpartiets Internationella Stiftelse (CIS), Green Forum (GF), Hepatica, Jarl Hjalmarson Stiftelsen

⁴⁰ I kapitlet används begreppet ”utfall”. Med utfall avses utbetalade medel minus återbetalade medel.

⁴¹ De perspektiv som ingår är fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv samt de tre tematiska perspektiven: ett jämställdhetsperspektiv, ett miljö- och klimatperspektiv och ett konfliktperspektiv. Integrering av dessa redovisas mot bakgrund av att detta varit ett krav i den styrning som varit aktuell under rapporteringsperioden.

(JHS), Kristdemokratiskt Internationellt Center (KIC), Olof Palmes Internationella Center (OPC), Swedish International Liberal Center (SILC), och Vänsterns Internationella Forum (VIF). Rapporten bygger på årsrapportering avseende 2023 som inkom i maj 2024.

Människor som lever i fattigdom och deras perspektiv på utveckling hanteras av de flesta PAO genom att verksamheten dels riktar sig till politiker/blivande politiker som representerar sina partiers medlemmar och väljare, dels innehåller politik- och policyutveckling i frågor som gynnar bekämpning av mångdimensionell fattigdom, enligt Sidas bedömning av årsrapporter och annan uppföljning genom till exempel dialog.

Integrering av *jämställdhet* görs på flera sätt: från det mest grundläggande i att sträva efter balans mellan deltagare i verksamhet till utveckling och antagande av interna policyer om jämställdhet till politiska initiativ för att främja jämställdhet.⁴² I Södra Afrika har nu alla regeringspartier jämställdhet som mål i sina partiprogram och 50 procents kvotering av kvinnor till alla valda uppdrag.⁴³ Ett annat exempel är en serie möten i Zambia mellan kvinnor med lång politisk erfarenhet och unga kvinnor som för först gången ställt upp som kandidater i val. Det händer dock att ansatsen endast består i att kvinnor är med i rummet, utan försök att angripa orsakerna till att deras inflytande är så begränsat, eller att samarbetspartierna förmår att ta steg framåt genom att ändra sina policyer.⁴⁴

PAO använder metoder såsom intersektionella analyser av orsaker till bristande jämställdhet, mentorskap, skraddarsydda strategier för partier som vill stärka jämställdhet, särskilda budgetmedel för kvinnoförbund för att stärka deras ställning inom partiet, utbildning av och stöd till manliga ambassadörer för jämställdhet inom partierna, dialog med religiösa samfund, och workshops för kvinnornas partner som i många länder spelar en avgörande roll då mannens uttryckliga godkännande är avgörande för att localsamfundet ska acceptera en kvinna i politiken. De flesta arbetar utifrån en ansats att stärka kvinnors kapacitet som politiker parallellt med att utveckla partiledningars inställning till och beteenden rörande jämställdhet.⁴⁵ Uppföljningen ger möjlighet till gemensamt lärande och dialog om jämställdhet med tonvikt på vilka metoder som används. Vägledning i arbetet finns i form av en tidigare utvärderings delrapport om metoder för att stärka kvinnors politiska inflytande.⁴⁶

Integrering av en *människorättsbaserad ansats* (human rights based approach, HRBA) förekommer – oftast genom att en målgrupp utbildas i mänskliga rättigheter, ibland i form av att göra politiker mer medvetna om sina dubbla roller som ansvarstagare ("duty bearers") och rättighetsbärare ("rights-holders"), men mer sällan kopplat till de internationella och regionala konventionerna om

⁴² OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 7, ärendenummer 22/001032, insats 16147; Green Forum, Annual Report 2023, s. 23 – 25, dokumentnummer 22/001028-42, insats 16132; VIF Årsrapport 2023, s. 19, ärendenummer 22/001034, insats 16133; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 10 - 12, ärendenummer 22/001030, insats 16136; CIS, Annual Report 2023, s. 36, 51 - 52, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

⁴³ OPC Report 2023, POSP 2023, s. 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁴⁴ Ducor Institute, februari 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 17, 21, dokumentnummer 22/000031-54, insats 16195; SILC Årsrapport 2023, s. 24, ärendenummer 22/001033, insats 16196, samt bilaga 6, s. 2.

⁴⁵ CIS, Annual Report 2023, s. 14 – 16, 25 och 52, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135; VIF Årsrapport 2023, s. 19, ärendenummer 22/001034, insats 16133.

⁴⁶ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). 'Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations, Part II: Methods for supporting women's political influence. Sida. 2020:17.

mänskliga rättigheter och ländernas rapportering om hur konventionerna tillämpas.⁴⁷ Green Forum har integrerat de grundläggande principerna i HRBA i sin rapportering. Förkunskaperna hos PAO:s partner varierar, från ingående kunskaper och erfarenheter till inga alls, eller ett ifrågasättande av HRBA som en relevant metod i deras arbete.⁴⁸ Sida har tagit upp HRBA vid dialogdagarna med PAO 2024 och vid årsgenomgångar.

När det gäller *miljö och klimat* ingår dessa frågor i utbildningar⁴⁹, eller i annan verksamhet såsom arbete för ökat politiskt intresse för och prioritering av frågorna, inklusive vikten av att inkludera de som berörs mest av klimatkris och hot mot biologisk mångfald. Det finns också exempel på samarbetspartier som arbetat fram policyer och politik avseende miljö och klimat.⁵⁰ Miljö och klimat är en stående dialogfråga mellan Sida och PAO. Sida bedömer att det finns stor potential att utveckla arbetet med att integrera miljö och klimat.

Ett *konfliktperspektiv* tillämpas främst av de PAO vars partner arbetar mitt i konflikter; de utgår från ansatsen "Do No Harm".⁵¹ Tolerans är en central del i flera program som genomförs i länder där nationalism, val av språk, socio-ekonomisk status och politisk tillhörighet orsakar konflikter.⁵² En utvärdering visar påtagliga effekter av unga politikernas deltagande i "Program for Young Politicians in Africa": de har utvecklat sin tolerans mot företrädare för andra politiska partier genom återkommande debatter och andra gruppövningar inom programmet.⁵³ De flesta program genomförs i högriskländer där repression snarare än väpnad konflikt utgör utmaningar, enligt Sidas bedömning.

Anti-korruption ingår i verksamheten, med tonvikt på att motverka korruption inom partierna, snarare än att arbeta mot anti-korruption som utvecklingshinder, enligt Sidas bedömning. Det finns dock exempel på det senare: utbildningar som bland annat behandlar hur effektiva anti-korruptionsmyndigheter är eller människors syn på korruption i samhället, och mer omfattande grepp såsom kapacitetsutveckling av partiernas arbete med att motverka korruption såväl inom partierna som i samhället i stort. Sådana ansträngningar kan dock mötas av hårt motstånd både inifrån och utifrån.⁵⁴

Tabell 5. Utfall och antal insatser per strategimål, 2024

Strategimål	Utfall, mnkr	Antal Insatser
-------------	--------------	----------------

⁴⁷ Se exempelvis CIS Annual Report 2023, s. 36 och 51, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135; VIF Årsrapport 2023, s. 6, ärendenummer 22/001036, insats 16133, och Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s. 7, dokumentnummer 22/001032-45.

⁴⁸ Protokoll från årsgenomgång Sida och Green Forum, 20 september 2024, s. 2, dokumentnummer 22/001028-54, insats 16132; Green Forum Annual Report 2023, s. 23 – 25 samt s. 28, dokumentnummer 22/001028-42, insats 16132.

⁴⁹ OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 7, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁵⁰ Green Forum Annual Report 2023, s. 15 - 16, dokumentnummer 22/001028-42, insats 16132; VIF Årsrapport 2023, s. 20, ärendenummer 22/001034, insats 16133; SILC Årsrapport 2023, s. 35, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

⁵¹ Se exempelvis CIS Annual Report 2023, s. 36, 51 - 52, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135; VIF Årsrapport 2023, s. 20, ärendenummer 22/001034, insats 16133.

⁵² OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 8, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁵³ Ducor Institute, februari 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 3, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

⁵⁴ OPC, Report 2023, bilaga 1, s. 8, POSP, s. 11 och 12, samt bilaga 8, s. 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

PAO2024a3 - Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar.	63,1	9
PAO2024a1 - Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratiörelser och förändringsaktörer.	47,0	9
PAO2024a2 - Verksamheten ska också främja demokratiförsvare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, samt samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog.	41,4	9

Tabell 6. Utfall och antal insatser per globalt mål (Agenda 2030), 2024

SDG mål	Utfall, mnkr	Antal Insatser
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	150,8	8
10 - Minskad ojämlikhet	95,4	4
5 - Jämställdhet	87,8	6
1 - Ingen fattigdom	46,1	3
13 - Bekämpa klimatförändringarna	14,2	1
99 - Ej applicerbart	0,7	1

All verksamhet bidrar *direkt* till det globala hållbarhetsmålet nummer 16 (fredliga och inkluderande samhällen, en stor andel även till mål fem (jämställdhet) och drygt hälften till mål tio (minskad jämlikhet och mål ett (ingen fattigdom)). *Indirekt* bidrar PAO till flera av de övriga målen genom utveckling av partiprogram, policyer, och lagstiftning om sakfrågor såsom pensionssystem, utbildning, klimat, energi, sexuella och reproduktiva rättigheter,⁵⁵ rätten till mat,⁵⁶ åtgärder mot degradering av våtmark och för minskad handel och användning av träkol⁵⁷, luftföroreningar,

⁵⁵ OPC PAO Report 2023, bilaga 1, s. 5 samt bilaga PAOLA s. 7, bilaga POSP s 7 och bilaga 8, s. 5, ärendenummer 22/001032, insats 16147; SILC Årsrapport 2023, s. 14, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

⁵⁶ OPC Report 2023, POSP 2023, s. 8, ärendenummer 22/00, insats 16147.

⁵⁷ VIF Årsrapport 2023, s. 15 - 16, ärendenummer 22/001034, insats 16133.

inflation och arbetstagares rättigheter,⁵⁸ migration,⁵⁹ och mänskliga rättigheter för barn respektive människor med funktionsnedsättning.⁶⁰

Tabell 7. Utfall per partnerkategori, 2024

Partnerkategori	Utfall, mnkr	Procent
Icke-statliga organisationer (NGOs) och civilsamhälle	150,8	99,5 %
Offentliga institutioner	0,7	0,5 %

Tabell 8. Policymarkörer, 2024

Markörer	Andel delsyfte	Andel huvudsyfte
Miljö- och klimat	6,2 %	0,0 %
Jämställdhet	90,8 %	8,8 %
Konflikt	12,3 %	0,0 %

3.1.2 Sammanfattande resultatanalys på strateginivå

Sidas bidrag till strategins mål, utöver finansiering, består främst i utveckla lärande genom övergripande och regelbundna utvärderingar, kontakter med akademien, dialogdagar, årsgenomgångar och reguljär dialog med de partianknutna organisationerna. Den normativa dialogen förs i nätverk såsom Political Parties Peer Network. Mobilisering av medel utöver PAO-strategin sker genom att gällande strategi tagit med förslaget i Sidas strategiunderlag från 2021 om att införa möjlighet till strategifinansiering av egeninsats för EU-projekt. Därutöver har ansvarig enhet förmedlat kontakter till andra avdelningar inom Sida samt utlandsmyndigheter.

Översynen av strategin under 2023, och den ettåriga verksamhetsperioden, innebar att verksamhet som planerats utifrån ett femårsperspektiv ställdes i ett vänteläge inför en osäker framtid. I rapporteringen avseende verksamheten 2023, som lämnades till Sida i maj 2024, framgår att osäkerheten i flera fall skadade lokala partners förtroende för PAO och bilden av Sverige som pålitlig givare; den administrativa bördan blev tung och försenade genomförandet. Medarbetare hos PAO sade dessutom upp sig. Därtill rapporterar några PAO att de har behövt ändra sin analys av vilka länder svenska medborgare kan besöka på säkra sätt.⁶¹

I flera kontexter begränsar repressiva regimer demokratiaktörers möjligheter att verka. I de flesta samarbetsländer breder autokratiseringen ut sig på bekostnad av demokrati och mänskliga

⁵⁸ Green Forum Annual Report 2023, s. 14, dokumentnummer 22/001028-42, insats 16132.

⁵⁹ SILC Årsrapport 2023, Results Matrix for the MENA Programme, s. 9, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

⁶⁰ SILC Årsrapport 2023, s. 24, ärendenummer 22/001033, insats 16196, samt bilaga 6, s. 2.

⁶¹ Protokoll från årsgenomgång Sida och Green Forum, 20 september 2024, s. 1-2, dokumentnummer 22/001028-54, insats 16132; OPC, Report 2023, bilaga 8, s. 10, Ärendenummer 22/001032, insats 16147; CIS Annual Report 2023, s. 3, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

rättigheter.⁶² Medlemmar i oppositionspartier trakasseras av auktoritära regimer för att de försöker använda sig av sina mänskliga rättigheter.⁶³ De utsätts för allt från att gripas, bötfällas och att partierna förklaras vara olagliga och stängs ned till att anklagas för korruption utan bevis.⁶⁴ Ytterligare en utmaning rör bristande tillgång till internet och strömavbrott vilket gör det svårt att hålla möten och utbildningar.⁶⁵

Den nya verkligheten tvingar fram anpassade arbetssätt såsom att träffas digitalt – eller fysiskt – beroende på hotbild, i små grupper istället för i större, och ibland även i andra länder än de egna.⁶⁶ Strategiska allianser med andra oppositionspartier – trots olika ideologiska bakgrunder – kan också vara ett sätt att hantera en auktoritär utveckling, exempelvis genom att uttala stöd för en oppositionspolitiker som hotas av sitt lands regering.⁶⁷ Ett annat exempel är strategiska allianser mellan politiska partier, civilsamhällsorganisationer, media och akademien som hjälps åt att analysera utmaningar och diskutera möjliga lösningar.⁶⁸

Utmaningarna i de verkligheter PAO arbetar i försvårar uppföljning och utvärderingar. Det kan helt enkelt vara svårt eller omöjligt för en extern och oberoende utvärderare att röra sig fritt utan att dra uppmärksamhet till sig själv och lokala aktörer. Uppföljningen blir i sådana fall helt beroende av partnerns egna uppgifter.⁶⁹ I några fall har det varit svårt att uppnå planerade resultat på grund av tilltagande repression som inneburit att verksamhet har behövt läggas ner, eller att en partner bytts mot en mindre synlig/känslig sådan.

Andra utmaningar avseende resultat rör fasen bortanför den faktiska verksamheten: det är en sak att utveckla och anta en policy – en helt annat att genomföra den. Likaså är det en sak att främja politisk delaktighet för grupper som är underrepresenterade – en helt annan att värna om deras inflytande och behålla dem i partierna om och när de engagerat sig, enligt Sidas bedömning.

En fortsatt utmaning för stödformen är att samarbetet genomförs via relativt sett begränsade stöd i ett stort antal länder (fler än 50) och regioner, vilket gör att det är svårt att bedöma effekter på strategins övergripande syfte: ett väl fungerande partiväsande i utvecklingsländer, i syfte att främja ett representativt demokratiskt styrelseskick. Även om ett program eller projekt genomförs på ett framgångsrikt sätt är insatserna ofta alltför små och begränsade för att inom ramen för strategimålen kunna påverka politiska processer och institutioner i landet eller regionen, enligt Sidas bedömning. Resultatstyrning och -uppföljning försvåras vidare av att PAO:s partner kan vara allt från ännu inte

⁶² Kristdemokratiskt Internationellt Center, Yearly Report to Sida (2023), s. 1 och 2, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195; SILC Årsrapport 2023, s. 5-10, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

⁶³ Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 12, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

⁶⁴ OPC PAO Report 2023, bilaga 1, s. 2, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁶⁵ Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 32, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

⁶⁶ OPC PAO Report 2023, bilaga 1, s. 3 och 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁶⁷ OPC Report 2023, PAOLA 2023, s. 8, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁶⁸ SILC Årsrapport 2023, s. 4 och 37, ärendenummer 22/00, insats 16196; OPC, Report 2023, bilaga 8, s. 7, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁶⁹ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 21, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

registrerade små politiska partier till partier med lång närvaro och många mandat i parlamentet; dessutom har de olika politiska, sociala och ekonomiska förutsättningar.⁷⁰

Sidas pågående utvärdering av verksamheten kommer att generera en delrapport om metoder för resultatstyrning och utvärdering som kan bidra till fördjupade lärdomar om hur PAO och Sida kan hantera utmaningarna.⁷¹

En växande utmaning består i att det blir allt mer svårt att överföra medel via banker på grund av deras tilltagande försiktighet i tillämpningen av direktiv för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷²

Sida bedömer att *resultat har uppnåtts* trots utmaningarna, framförallt när det gäller demokratiska partiers organisationsutveckling, inklusive interndemokrati, och kapacitet att främja jämställdhet. Stödformen skapar även förutsättningar för kvinnors och ungdomars ökade politiska delaktighet och inflytande: makt och röst utifrån ett mångdimensionellt fattigdomsperspektiv.

Ytterligare en lärdom är vikten av *långsiktiga samarbeten* för att verksamheten ska kunna bli effektiv. Det tar tid att förändra politiska partiers strukturer, stadgar och policyer; ofta krävs godkännande av partiets kongress, eller motsvarande, som kanske hålls så sällan som vart femte år, följt av allmänna val då nya strukturer och policyer omvandlas till valbudskap, och därefter i politiska prioriteringar om partiet vinner regeringsmakten.⁷³ Framgångar som rapporterats under året är resultat av processer som inleddes för flera år sedan.⁷⁴ Ett exempel är Program for Young Politicians for Africa. Inom ramen för programmet har de unga politiker som deltagit i utbildningar i sin tur utbildat partikollegor efter hemkomst, blivit alumni och fortsatt sina engagemang och nätverk inom och mellan politiska partier. Kunskaper har alltså förmedlats mellan årgångarna av deltagare sedan programmet inleddes 2012.⁷⁵ En närliggande lärdom är hur centrala *tillit och legitimitet* är: när regerings- eller oppositionspartier av samma eller liknande färg träffas över landgränserna i samarbete med en PAO vågar de vara mer öppna och ärliga i sina samtal om hur de kan hantera sina svagheter.⁷⁶

Sidas möjlighet att bidra till långsiktigt stöd, förutom under 2023, är unikt i förhållande till de flesta andra givare. I program som pågått i 12 - 15 år har framstegen växt fram gradvis till resultat som

⁷⁰ OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 38, 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75.

⁷¹ Avropskontrakt från Sidas ramavtal för utvärderingar, dokumentnummer 24/000852-3, insats 17096.

⁷² Protokoll från årsgenomgång med VIF, 20 september 2024, s. 6, ärendenummer 22/001034-48, insats 16133; Protokoll från årsgenomgång med CIS, 20 augusti 2024, s. 5, dokumentnummer 22/001027-62, insats 16135.

⁷³ KIC, Yearly Report to Sida, 2023, s. 8, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195; OPC Report 2023, POSP 2023, s. 8 och 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147; Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s 3-4, dokumentnummer 22/001032-45; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 5, 8 och 10, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

⁷⁴ OPC, Report 2023, POSP, s. 12, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁷⁵ Ducor Institute, februari 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 4, 18, 21, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195, och Kristdemokratiskt Internationellt Center, Yearly Report to Sida (2023), s. 4, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195.

⁷⁶ OPC Report 2023, POSP 2023, s. 7, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

blivit synliga nu i form av att tidigare deltagare uppnått höga positioner i sina partier, eller att vad som för 15 år sedan var ett gryende kvinnoförbund idag har institutionaliserats.⁷⁷

Gruppen av partner är given på förhand, vilket skiljer strategin från övriga strategier. Sida kan därmed inte komplettera portföljen med andra partner utöver PAO. Sida har därför inte gjort något ytterligare arbete med förändringsteori utöver vad som framkommer i strategin. Resultat, typ av samarbetspartner och målgrupper är på förhand givna. Det finns därför inte något utrymme för Sida att ändra dessa under strategiperioden. Sida kan endast samarbeta med de svenska partianknutna organisationerna vars moderpartier är representerade i Riksdagen, enligt det senaste valet till Riksdagen 2022. De kan i sin tur endast samarbeta med de typer av partner som framgår av strategin (befintliga och framväxande partier som uppfyller demokrati, MR- och icke-våldskrav, nätverk och plattformar).

3.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål (inklusive trafikljus)

Mål 1.1: Bidra till demokratiska, inkluderande och välfungerande politiska partier, demokratiörelser och förändringsaktörer

Utvecklingstrend

Framväxten av auktoritära styrelseskick följer ett mönster där regeringar börjar med att attackera media och civilsamhällsorganisationer, följt av begränsningar av akademiska och kulturella uttryck. Polarisering av samhällen genom hot mot *politisk opposition* och spridning förfalskad information (desinformation, misinformation) förstärker den auktoritära utvecklingen. Först därefter följer underminering av de formella institutionerna.⁷⁸ Forskning visar att starka och välfungerande politiska partier fungerar som ett skydd mot autokratisering av demokratier, framförallt i de tidiga faserna av autokratisering.⁷⁹ Där den politiska korruptionen ökar försämrar demokratin,⁸⁰ och där fria och rättvisa val, yttrandefrihet, samt mötes- och organisationsfrihet respekteras, skyddas samhället mot korruption.⁸¹

Ytterligare en faktor som påverkar politiska partier är den tydliga trenden när det gäller de mänskliga fri- och rättigheter som måste tillgodoses för att allmänna val ska vara meningsfulla och demokratiska; dessa mänskliga rättigheter inskränks allt mer. Det gäller främst åsikts-, yttrande-, mötes- och organisationsfriheterna. Sedan flera år är det tydligt att kvaliteten i genomförandet av

⁷⁷ Protokoll från årsgenomgång med CIS, 20 augusti 2024, s. 6, ärendenummer 22/001027, dokumentnummer 22/001027-62, insats 16135; Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 7, 11 och 17, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

⁷⁸ Papada, E., Altman, D., Angiolillo, F., Gastaldi, L., Köhler, T., Lundstedt, M., Natsika, N., Nord, M., Sato, Y. Wiebrecht, F., and Lindberg, S., 2023. Defiance in the Face of Autocratization. Democracy Report 2023. University of Gothenburg: Varieties of Democracy Institute (V-Dem Institute) s. 25.

⁷⁹ Bernhard, M., Hicken, A., Reenock, C. and Lindberg, S., 2019. 'Parties, Civil Society, and the Deterrence of Democratic Defection'. *Studies in Comparative International Development*, s. 1-26.; Lührmann, A., "Disrupting the autocratization sequence: towards democratic resilience", *Democratization* 2021, vol 28, No 5, s. 1017 – 1039.

⁸⁰ Lührmann, A., Grahn, S., Morgan, R., Pillai, S., & Lindberg, S. I. (2019). 'State of the world 2018: democracy facing global challenges'. *Varieties of democracy. Democratization*, 26(6). s. 41, 44-49.

⁸¹ McMann, K., Lindberg, S., Seim, B. and Teorell, J., 2020. 'Why Low Levels of Democracy Promote Corruption and High Levels Diminish It'. *Political Research Quarterly*, 73(4), s. 893-907.

allmänna val påverkats negativt av inskränkningarna av dessa mänskliga rättigheter, vilket är ett påtagligt trendbrott.⁸²

Portföljens sammansättning

Sida kan endast samarbeta med de svenska partianknutna organisationerna vars moderpartier är representerade i Riksdagen, enligt det senaste valet till Riksdagen 2022, och som ansökt om medel för verksamhet som är strategirelevant. PAO kan i sin tur endast samarbeta med de typer av partner som framgår av strategin. Sannolikt kommer de flesta PAO uppnå resultat i de flesta av sina program.

Det finns flera exempel på resultat, bland annat inom programmet Partianknutna Organisationer i Latinamerika (PAOLA) som genomförs av Kristdemokratiskt Internationellt Center, Olof Palmes Internationella Center (samordnare) och Swedish International Liberal Center: Flera partier har förbättrat sina förmågor att utveckla partiprogram och genomföra kampanjer inför val. Det gäller särskilt strategier för kampanjer, kommunikation, rekrytering av frivilliga och utveckling av valmanifest. Några partier har även stärkt sina medlemsbaser och närvaron i nya delar av länderna de verkar i, genom lokalkontor och lokal verksamhet.⁸³

Även på västra Balkan (Serbien) har ett samarbetsparti till Green Forum både samlat tillräckligt många underskrifter för att få registrera sig, utvecklat rutiner för policyutveckling och knutit till sig mer än 100 experter som kan bidra med kunskap, och förberett sina kandidater i de planerade lokala valen genom en serie workshops. Valen utlystes dock tidigare än beräknat, och alla utbildningar hanns därför inte med.⁸⁴ I Bosnien Hercegovina gjorde två tidigare oppositionspartier stora framsteg i de allmänna valen 2022; båda är sedan länge partner till Centerns Internationella Stiftelse respektive Olof Palmes Internationella center och har inom dessa PAO:s gemensamma program utvecklat sitt samarbete under de senaste åren.⁸⁵

Ett av partierna som Jarl Hjalmarson Stiftelsen samarbetar med har utvecklat sin interndemokrati, bland annat genom ökad öppenhet och insyn i hur beslut fattas, och sin kapacitet att utveckla policyer. Valkampanjen för ett annat av stiftelsens samarbetspartier blev framgångsrik tack vare tidigare insatser riktade till lokala kampanjledare, inklusive ungdomar: fler väljare kunde nås.⁸⁶ Även flera av SILC:s samarbetspartier har utvecklats som organisationer: deras interndemokrati har förbättrats, likaså förmågan att utveckla policyer och politik samt att kommunicera med väljare om sina förslag till reformer. I ett fall valdes 48 av 241 deltagare till ledande roller inom sina partier efter utbildning i hur de kan nå ut med sina partiers budskap. Det är ett gott resultat med tanke på att den lokala partnern i den utmanande kontexten hade planerat att utbilda 150 personer.⁸⁷ I Sydafrika har

⁸² 'Freedom in the world 2024: The Uphill Battle to Safeguard Rights. *Freedom House*. Published February 2025, s. 1, 6 och 30; Velert, Sarah (2023). 'Threats to democracy in the world on the rise with elections and rights in greater danger' Interview with Kevin Casas Zamora, International IDEA. *El País*; International IDEA, The Global State of Democracy 2023, s. 23; Repucci, Sarah and Slipowitz, Amy. (2023). Maerz, S. F., Lührmann, A., Hellmeier, S., Grahn, S., & Lindberg, S. I. (2020). *State of the world 2019: autocratization surges—resistance grows*. Democratization, 27(6), s. 6, 9, 14, 17, och 18; 'Autocratization changing nature?'. *Democracy Report*. [online] s. 16, 20, 22 och 51.

⁸³ OPC Report 2023, PAOLA 2023, s. 1, 4 och 5, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁸⁴ Green Forum Annual Report 2023, s. 13 - 14, dokumentnummer 22/001028-42 insats 16132.

⁸⁵ Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s. 3, dokumentnummer 22/001032-45.

⁸⁶ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 7 – 8, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

⁸⁷ SILC Årsrapport 2023, s. 4 och 14, ärendenummer 22/001033, insats 16196.

OPC:s partner ANC utvecklat sina interna processer för hur partier nominerar och väljer kandidater till interna poster och parlament i syfte motverka fraktionsbildning, nepotism och att korrupta personer får makt. Framgångarna är ett resultat av flera års insatser.⁸⁸

Ett av partierna som OPC samarbetar med har utvecklat sin utbildningsenhet så pass mycket, tack vare samarbetet, att den nu kan planera och genomföra egna utbildningar. Ytterligare exempel finns inom programmet Partianknutna Organisationer i Latinamerika (PAOLA): i två av länderna har partier använt programmets material för utbildning till egna internutbildningar och kandidatskolor, inklusive på landsbygden.⁸⁹ Andra sätt att stärka effektivitet är att välja deltagare som kan påverka sina partier, att utveckla innehållet i verksamheten i nära samarbete med den lokala partner för att säkra relevans och lokalt ägarskap, och att planera och genomföra verksamhet utifrån vilka resultat som ska uppnås.⁹⁰

Mål 1.2: Främja demokratiförsvarare i organiserad form med en agenda som kan utvecklas till politiska partier, samt samarbeten inom plattformar och nätverk för politisk dialog

Utvecklingstrend

Se föregående mål.

Portföljens sammansättning

De båda globala organisationerna International Federation of Liberal Youth (IFLRY) and International Union of Socialist Youth (IUSY) har stärkt sina plattformar och nätverk, i samarbete med Olof Palmes Internationella Center som samarbetar med Centerns Internationella Stiftelse. IFLRY har bidragit till att en regional plattform bildats för Latinamerika och Karibien, och både IFLRY och IUSY har fått in nya medlemsorganisationer och ökat graden av aktivitet bland medlemsorganisationerna.⁹¹

Nätverk av likasinnade ungdomar, som driver på för förändring inom sina egna partier och gemensamt för flera partier, har bildats som ett resultat av Program for Young Politicians in Africa, enligt 95 procent av deltagarna under 2023. Ett konkret exempel är utvecklingen av en plattform för oppositionspartier i södra Afrika: Southern African Development Community Youth Forum, som komplement till en befintlig för regeringspartier. Nätverken har kunnat stötta unga som ställt upp i val med begränsad finansiering av kampanjer. Nätverken skulle dock kunna utnyttjas bättre för påverkansarbete, representation och organisering av ungdomar, enligt deltagarna.⁹² Det finns även exempel på hur tidigare deltagare i programmet samlat sig i plattformar och gemensamt kämpat för

⁸⁸ Protokoll från årsgenomgång mellan OPC och Sida, 4 september 2024, s. 3, dokumentnummer 22/001032-45

⁸⁹ OPC, Report 2023, MENA Report 2023, s. 4, se även PAOLA s. 5 och 9, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁹⁰ OPC Report 2023, PAOLA 2023, s. 9, ärendenummer 22/000034, insats 16147.

⁹¹ OPC Report 2023, Global Youth Report 2023, s. 2 och 3, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

⁹² Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 4, 19, 20, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195.

införande av kvotering, eller tillsammans med unga parlamentsledamöter drivit på för integrering av ett ungperspektiv i utveckling av policyer.⁹³

I Palestina lyckades CIS partner Palestinian Working Woman Society for Development under året grunda ytterligare fem så kallade skuggråd på Västbanken, i tillägg till de 95 som redan fanns. Råden erbjuder en plattform för kvinnor att delta i lokala beslutsprocesser. Dessutom inrättades en plattform för dialog mellan skuggråden, lokala politiska partier och andra lokala ledare som stödjer kvinnors mänskliga rättigheter.⁹⁴

Ytterligare exempel på samarbeten inom plattformar och nätverk är Jarl Hjalmarson stiftelsens samarbetspartiers tillträde till globala och regionala arenor för utbyte av information i sina länder, fördjupade diskussioner om policyutveckling, och moraliskt stöd i sina strävanden efter demokrati på hemmaplan.⁹⁵ I Uganda har en grupp småpartier bildat en allians för att kunna driva gemensam politik, till exempel när det gäller miljö samt klimaträttvisa.⁹⁶

Mål 1.3: Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar

| Utvecklingstrend

Män är stats- eller regeringschefer i 90 procent av världens länder, och sitter på 74 procent av platserna i världens parlament. Sedan 1973 har kvinnors andel ökat från cirka fem procent till knappt 27 procent av världens parlamentsledamöter; kvotering är en avgörande orsak till förändringen men ingen garanti för faktiskt inflytande⁹⁷. I liberala demokratier har andelen kvinnor i parlament ökat mer (36 procent) än i diktaturer (21 procent) från 1973 till 2023.

Andelen parlamentsledamöter under 30 är fortsatt lågt: knappt tre procent, och av världens alla parlament har knappt 40 procent inte en enda ledamot under 30 år.⁹⁸ Ungdomars politiska delaktighet försvåras av att faktorer såsom väpnade konflikter, samhällen präglade av hierarkier, svaga partistrukturer, särskilt i oppositionspartier, och ett utbrett synsätt i partiledningar att politiskt

⁹³ Se även Kristdemokratiskt Internationellt Center, Yearly Report to Sida (2023), s. 7, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195.

⁹⁴ Se exempelvis CIS Annual Report 2023, s. 42, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

⁹⁵ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 13, 19 – 20, ärendenummer 22/001030, insats 16136.

⁹⁶ VIF Årsrapport 2023, s. 13 och 17, ärendenummer 22/001034, insats 16133.

⁹⁷ Nord, Marina, Martin Lundstedt, David Altman, Fabio Angiolillo, Cecilia Borella, Tiago Fernandes, Lisa Gastaldi, Ana Good God, Natalia Natsika, and Staffan I. Lindberg. (2024). 'Democracy Winning and Losing at the Ballot'. *Democracy Report. Varieties of Democracy Institute (V-Dem)*, s. 43, samt Parline: the IPU's Open Data Platform, 2024, IPU comparative data on Percentage of women, hämtad: 2025-01-27, dokumentnummer 25/000226-2.

⁹⁸ Inter-Parliamentary Union: Youth in Parliament infographic (2023), och Parline: the IPU's Open Data Platform, 2025, IPU comparative data on age: Global and regional averages, hämtad: 2025-01-27, dokumentnummer 25/000226-2.

aktiva unga ska vänta på sin tur att få ledande roller istället för att ge dem sådana möjligheter redan idag.⁹⁹

Portföljens sammansättning

Kvinnoorganisationen knuten till partiet PDP i Republika Srpska i förbundsstaten Bosnien och Hercegovina har stärkt sin ställning genom en stadgeändring som innebär att kvinnor ska vara representerade som ordförande eller vice på alla nivåer i partistrukturen, vilket kommer att underlätta för kvinnor att ta sig igenom partiets mellanlager. Förändringen kan knytas till Jarl Hjalmarson stiftelsens stöd eftersom stiftelsen har arbetat med organisationen sedan den bildades och varit dess enda externa partner sedan dess. I det senaste – och omtvistade – presidentvalet var partiets kandidat en kvinna.¹⁰⁰

Programmet "Empowering Women in Politics" (EWIP) har bidragit till framsteg: kvinnor i politiken bidrar konkret till policy- och politikutveckling; partiledningar har blivit bättre på att se och dra nytta av kvinnornas potential genom att erbjuda dem möjlighet till avancemang och vara mer lyhörda för deras särskilda utmaningar. Ett konkret exempel är en kvinnlig folkvald i en kommun i Kenya som utvecklat och fått igenom ett förslag om bidrag till kvinnors ekonomiska självständighet. I Togo drev EWIP-deltagare igenom att kvällsmöten skulle sluta senast kl 20.00, vilket har bidragit till att öka antalet kvinnor som kan delta. Grunden till förändringarna består av att kvinnorna utvecklats sin kapacitet att hålla tal, arbeta med påverkan och utveckling av policyer och fått en djupare förståelse för politiska system och processer och sin egen roll inom dem. Utveckling av *enskildas* kapacitet bidrar uppenbart till ökad inkludering och representation inom partierna – ett tecken på att även kapacitet på nivån *organisationer* börjar utvecklas. EWIP leds av CIS i samarbete med KIC och genomförs i Väst- och Östafrika.¹⁰¹

En utvärdering visar påtagliga effekter av *unga* politikernas deltagande i "Program for Young Politicians in Africa" som samordnas av KIC i samarbete med OPC, CIS och GF: de har bland annat utvecklat sina kunskaper i exempelvis hur ett ungdomsförbund kan byggas upp eller hur moderpartiet kan arbeta med sina kampanjer, särskilt på sociala medier. Deltagarna har även fått stärkt självförtroende att engagera sig inom sina partier: I Zambia har en deltagare utvecklat en policy för unga som partiet integrerat i sin stadga. I Togo lyckades en deltagare mobilisera så många väljare i sitt distrikt att hen blev invald i partistyrelsen på nationell nivå. De unga politikerna har även vidgat sina nätverk inom politiken och nominerats samt ställt upp i val – oftast på lokal nivå; men det finns exempel på tidigare deltagare som valts in i sina parlament. De unga politikernas moderpartier ser och uppskattar deras nyvunna kunskaper, men framförallt stora partier utgör fortsatt en bromskloss när det gäller vilka som i slutänden nomineras som kandidater i val. Krav på/bristen på kampanjmedel är ett annat stort hinder för de unga politikernas möjligheter att bli valda. Partiledningarna föredrar oftast förmögna kandidater i sin egen ålder.¹⁰²

⁹⁹ Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 8, dokumentnummer 18/001312-173, 22/001031, insats 16195.

¹⁰⁰ Jarl Hjalmarson Stiftelsen, årsrapport 2023, daterad 2024-05-13, s. 7, 11 och 17, ärendenummer 22/001030, insats 16136; Se även Moen, E., och Niklasson, L., Party Support by Jarl Hjalmarson Stiftelsen – an Evaluation of Activities, 2019 – 2022, s. 16 - 18, ärendenummer 22/001030.

¹⁰¹ CIS Annual Report 2023, s. 16, 20 – 21, 23, 25, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

¹⁰² Ducor Institute, February 2024, Evaluating the Programme for Young Politicians in Africa 2023, s. 3, 4, 9, 10, och 13, dokumentnummer 22/001031-54, insats 16195. Se även Kristdemokratiskt Internationellt Center, Yearly Report to Sida (2023), s. 2, 5, 6, dokumentnummer 22/001031-60, insats 16195.

Flera tidigare deltagare i programmet Partianknutna Organisationer i Latinamerika (PAOLA) har rekryterats till högt uppsatta tjänster såsom rådgivare till ministrar och president eller valts till partiledare, ledamöter i parlament och på lokal nivå. Programmet har bidragit till att deras kompetenser uppmärksammats inom partierna, att de gradvis fått ökat ansvar och utrymme, och nominerats som kandidater. Dessutom har partierna i allt högre grad utgått från de perspektiv som unga och kvinnor i bidrar med i politiken.¹⁰³

I Kenya har ungdomar som deltagit i VIF:s arbete med ungdomsfullmäktige blivit mer intresserade av att engagera sig partipolitiskt efter möten med redan aktiva ungdomar; vid årets slut hade andelen ökat till 54 procent jämfört med 34 procent vid årets början.¹⁰⁴ I ett av SILC:s samarbeten var nio av tio unga som valts in i motsvarande kommunfullmäktige tidigare deltagare i ett ungdomsforum som syftade till att stötta unga politiker. I ett annat av SILC:s program har antalet unga män och kvinnor ökat i styrelserna för de partier som deltog i verksamheten.¹⁰⁵

Även andra underrepresenterade grupper har stärkt sin representation, delaktighet och inflytande tack vare verksamheten. Inom "Program for Organisational and Policy Support" (POSP) i södra Afrika har partiet ANC markant ändrat sina interna processer för val av kandidater för att underlätta för grupper som är marginaliserade. Flera hbtqi-personer har därefter nominerats och lyckats bli valda till parlament och kommunfullmäktige.¹⁰⁶

Sexuella trakasserier och utnyttjande är fortsatt ett hinder för politisk delaktighet, särskilt för ungdomar och kvinnor. I åtminstone ett fall har framsteg gjorts. I Uganda har deltagare i programmet "Empowering Women in Politics" skrivit och arbetat för antagande av policyer mot sexuella trakasserier. Partiledningarna utbildades i jämställdhet och konsekvenser av sexuella trakasserier; två av de större oppositionspartierna har därefter antagit policyer mot sexuella trakasserier, och de manliga politikernas attityder och beteenden är nu mer respektfulla mot kvinnorna i partierna. Nycklar till framgång var främst stöd från partiledningarna och en växande insikt om fördelarna med att få bort sexuella trakasserier.¹⁰⁷

Verksamheten i Uganda genomförs av Kristdemokratiskt Internationellt Center (KIC), en av de svenska partianknutna organisationerna.¹⁰⁸ Programmet "Empowering Women in Politics" samordnas av Centerpartiets internationella stiftelse, CIS, och genomförs i sammanlagt fem länder i Öst- och Västafrika.¹⁰⁹

Generellt är det fortsatt en utmaning att på organisationsnivå uppnå effekter av kapacitetsutveckling av enskilda individer, vilket försvåras av att de flesta partier i utvecklings- och transitionsländer har

¹⁰³ OPC Report 2023, PAOLA 2023, s. 6 och 8, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

¹⁰⁴ VIF Årsrapport 2023, s. 8, ärendenummer 22/001034, insats 16133.

¹⁰⁵ SILC Årsrapport 2023, s. 25, ärendenummer 22/001033, insats 16196, samt bilagan Resultatmatris, s. 7.

¹⁰⁶ OPC Report 2023, POSP 2023, s. 6, ärendenummer 22/001032, insats 16147.

¹⁰⁷ Korrespondens med Kristdemokratiskt Internationellt Center, daterad 2024-09-12, dokumentnummer 22/001031-81, insats 16195; Årsrapport Centerns Internationella Stiftelse 2023, s. 29-31, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

¹⁰⁸ Korrespondens med Kristdemokratiskt Internationellt Center, daterad 2024-09-11, dokumentnummer 22/001031-81, insats 16195.

¹⁰⁹ Årsrapport Centerns Internationella Stiftelse 2023, s. 8, dokumentnummer 22/001027-66, insats 16135.

svag kapacitet och kompetens på de flesta områden,¹¹⁰ såsom att utveckla, förhandla och genomföra policyer och politik, och att nå ut till medlemmar och väljare.¹¹¹ Partierna i Uganda är ett exempel på skiften i uppnådda resultat från enskild individ till organisation, särskilt när partiledningarna tydligt stödjer förändringarna.

En kvardröjande generell utmaning på en av kontinenterna där PAO är verksamma, Afrika söder om Sahara, är att av de unga kvinnor som deltar stannar färre kvar i politiken jämfört med de unga männen; det är vanligare att de unga kvinnorna rör sig nedåt i partiernas hierarkier snarare än uppåt. Bidragande orsaker är normer och fördomar om vilka röster som ska höras i den offentliga debatten; ekonomiska begränsningar samt brist på stöttande regler och tillämpning av dem inom partierna, inklusive avseende sexuella trakasserier¹¹².

4. Implikationer

Omvärldens påverkan

Trenden med minskat bistånd i allmänhet och de stora förändringar som sker inom det amerikanska utvecklingssamarbetet i synnerhet, kan komma att påverka PAO:s partner både på kort och lång sikt. Flera PAO samarbetar nära med amerikanska IRI och NDI, bland annat genom samfinansiering, eller med IRI som genomförare.

Sida vill uppmärksamma UD på eventuella konsekvenser av valresultat 2026 och styrningen myndigheten fick i protokollet från vårsamrådet 2024. Om moderpartiet till en PAO lämnar Riksdagen kommer följande att ske med en sådan PAO:s *samlade* stöd (mandatfördelat, fördelat i konkurrens samt grundbidrag):

- bidraget till verksamhet år 2027 kommer att uppgå till halva årsbeloppet och halva grundbidraget jämfört med 2026.
- År 2028 skulle bidraget till verksamhet uppgå till en fjärdedel av årsbeloppet och en fjärdedel av grundbidraget jämfört med 2026, under förutsättning att det finns en gällande strategi och medel.
- Det sista året i utfasningen, 2029 skulle endast halva grundbidraget betalas ut, dvs en miljon kronor, under förutsättning att det finns en gällande strategi och medel.

¹¹⁰ Gunnarsson, A., Sample, K. and Hansen, M. (2020). 'Evaluation of Democracy Support through Swedish Political Party Affiliated Organisations'. *Sida*, s. 5-7, dokumentnummer 24/000319-1; OPC, CIS, KIC, SILC, A Learning Evaluation of the Palme Center's International Democracy Support through PAO, 2022, s. 3, 18/001367, dokumentnummer 18/001367-75; Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 26, dokumentnummer 18/001312-173, insats 16195; Scott, Z. and Mcloughlin, C., (2014). 'Political Systems: Topic Guide'. *Governance and Social Development Resource Centre*. Birmingham: GSDRC. University of Birmingham, UK.

¹¹¹ Scott, Z. and Mcloughlin, C., (2014). 'Political systems: Topic Guide' *Governance and Social Development Resource Centre*. Birmingham: GSDRC, University of Birmingham, UK.

¹¹² Kristdemokratiskt Internationellt Center, Program for Young Politicians in Africa, Programme Evaluation Report 2012 – 2022, s. 28 och 43, dokumentnummer 18/001312-173.

Prioriteringar under 2025 och framåt

Under 2025 kommer Sidas arbete att präglas av genomförande och uppföljning. Senast 15 maj 2025 ska PAO lämna in finansiell och narrativ årsrapportering avseende 2024, det första året på strategin.

Sida avser att genom dialogen med samtliga PAO under verksamhetsåret verka för vissa kvalitetshöjningar avseende bland annat en människorättsbaserad ansats och miljö- och klimatförändringsperspektivet. De hittills årliga dialogdagarna vid Sida Partnership Forum i Härnösand är ett centralt tillfälle till dialog. Fokus i år ligger på metoder för att stärka kvinnors politiska inflytande; miljö och klimat; informationssäkerhet, och intern styrning och kontroll. Innehållet har utvecklats i samarbete mellan företrädare för Sida och PAO.

Den tidsbegränsade satsningen på informationssäkerhet som gjordes under 2023 återupptogs i början av 2025 och fortsätter strategiperioden ut. PAO erbjuds skräddarsytt stöd av experter på utmaningar för organisationer med begränsade resurser och verksamhet i repressiva miljöer.

Flera PAO vidareförmedlar i fler led än ett, för att säkerställa måluppfyllelse avseende utsatta partner, oftast oppositionspartier. Denna möjlighet kan komma att påverkas av framtida ändringar i Sidas insatshanteringsregel.

Den svenska ansatsen med stöd till partier genom svenska partianknutna organisationer firar 30 år i år. Regeringsbeslut om att inleda pilotverksamhet fattades 21 juni 1995. Sida planerar att anordna ett seminarium ("Development Talk") sannolikt med inriktning på ungas politiska delaktighet och i anslutning till att nätverksmötet Political Party Peer Network hålls i Sverige för första gången sedan 2012.

Sensommaren 2024 inledde Sida en utvärdering som ska slutföras 2025 för att kunna ligga till grund för en fördjupad strategirapport inför vårsamrådet 2026. Utvärderingen omfattar tre områden: ansökningsprocesserna 2022 och 2024, PAO:s metoder för att stärka ungdomars politiska deltagande och representation, och PAO:s metoder för resultatstyrning och utvärderingar. Den första delen är klar och har delats med UD; den andra delen blir klar till sommaren, och den sista delrapporten i slutet av året.

Strategins särskilda karaktär innebär att den är betydligt mer resurskrävande än övriga strategier på grund av särskild styrning (delvis mandatfördelat), jämförelsevis små partner med begränsad kapacitet samt omfattande och komplexa utlämningsärenden.

Behov av styrning

Sida önskar ta upp två frågor vid vårsamrådet där förtydligad styrning välkomnas.

Enligt regeringens uppdrag avseende genomförande och uppföljning av landstrategier och andra strategier inom biståndet ska den fördjupade strategirapporten, inklusive strategiunderlag, lämnas under en strategis sista år – i PAO-fallet våren 2027. Sida vill uppmärksamma UD på att den fördjupade strategirapporten, inklusive strategiunderlag, snarare skulle behöva lämnas in våren 2026 för att möjliggöra beslut om eventuell ny strategi senast hösten 2026, följt av vägledning från Sida till PAO senast i slutet av 2026 inför PAO:s förberedelser våren 2027, inlämning av ansökningar i juni 2027, och sist Sidas beredning av dessa under sommar och höst 2027, med sikte på nya avtal från och med 1 januari 2028.

De flesta PAO har lågt eget kapital, är beroende av Sidamedel och kan därför inte rulla på av egen kraft om förberedelserna och tecknande av nya avtal skulle försenas. Ett alternativ vore att förlänga strategin med ett år, t o m 2028, men då skulle eventuella förändringar i mandatfördelning efter valen 2026 inte få genomslag förrän från och med 2029, året före nästföljande allmänna val 2030.

Mot denna bakgrund föreslår Sida att den fördjupade strategirapporten, inklusive strategiunderlag, lämnas in 15 mars 2026.

Den andra frågan som Sida önskar ta upp avser styrningen i regleringsbrev under punkten Mål och återsrapporteringskrav. Är avsikten att all styrning under den delen i regleringsbrevet även ska gälla PAO?

Bilaga 1. Exempel på insatser med könsuppdelad statistik

Strategimål	Insatsnummer	Insats	Statistik
Bidra till ökad representation, delaktighet och inflytande i politiska organisationer för de som är underrepresenterade, inklusive kvinnor och ungdomar	16196	SILC	Totalt antal deltagare i ett program: 636 personer, varav 467 kvinnor, 169 män och 0 icke-binära. Av de 636 var 223 personer under 35. ¹¹³

¹¹³ SILC Årsrapportering 2023, bilaga 5, s. 10, ärende 22/001033, insats 16196.